

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ОВЛАДЯВАНЕ ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Проблемът с безстопанствените кучета на територията на Република България е сериозен за обществото и има многостранни измерения – здравни, социално-битови, икономически и екологични.

Овладяването на популацията на безстопанствените кучета е научно обосновано регулиране, което позволява осъществяване на контрол и намаляване на броя им до минимум.

Популацията на безстопанствените кучета се състои от изоставени, изгубени, родени на улицата и домашни кучета, оставени на обществени места без надзор, които водят до рискове за населението, като се създава опасност от пренасяне на заразни и паразитни болести, нападения, ухапвания и предизвикване на пътнотранспортни произшествия, замърсяване на околната среда. Безстопанствените кучета създават дискомфорт, провокиран от шума и предизвикват страх сред гражданите.

Причините за наличието на безстопанствени кучета са от различен характер.

Едни от тях, свързани с обществеността, са липсата на популяризация на проблема с безстопанствените кучета и рисковете, които крие той, недостатъчната информираност на населението относно задълженията им при отглеждането на домашни кучета, ненасърчаване на отговорното отглеждане на кучетата и тяхната кастрация, слаба активност при осиновяването им от приюти.

Други са свързани с поведението на собствениците на домашни кучета и включват безотговорно придобиване, отглеждане, размножаване и разпространение, безнадзорно извеждане и оставяне без контрол. Основен проблем е притеснението за сигурността на населението, в резултат на което гражданите използват кучета за охрана – на стопански постройки, на жилища, на производствени обекти. В една част от случаите, когато отпадне нуждата от охрана, собствениците изоставят кучетата. В други случаи се касае за недобре преценени възможности за отглеждане на домашни любимци, които се пускат на улицата. В голямата си част тези собственици не

изпълняват своите задължения при отглеждане на домашните кучета, като не са ги предоставяли на регистриран ветеринарен лекар, който упражнява ветеринарномедицинска практика за издаване на паспорт, ваксинация, обезпаразитяване и регистрация чрез поставяне на микрочип и въвеждане на данните в Интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ). Това е едно от основните задължения на собствениците при отглеждане на домашните кучета, което те не изпълняват.

Друга група причини е свързана с дейността на развъдчиците на кучета и се състои в извършване на нерегламентирана продажба и затруднения от различен характер при осъществяването на контрол върху търговията и развъдната дейност с кучета.

Аспект на проблема с безстопанствените кучета е тяхното физиологично състояние, като същите страдат от болести, глад и студ, и биват измъчвани, малтретирани и дори убивани от граждани. Налице е недостатъчна грижа и нехуманно отношение към тях.

Досегашната практика за прилагане на общински програми за овладяване на популацията от безстопанствените кучета не постигна задоволителни резултати. В страната се прилагат методи, различни от указания в Закона за защита на животните, като липсваше добра координация и комуникация на институционално ниво. Изпълнението на програмите от общините беше изключително трудно и в повечето места частично. Това наложи необходимостта от въвеждането на един интегриран, цялостен, дългосрочен подход на национално ниво, целящ управление на съществуващите популации от безстопанствени животни.

2. ПРИНЦИПИ, на които се основава **ПРОГРАМАТА**, съгласно чл. 40а, ал. 1 от Закона за защита на животните:

2.1. Постигане на здравословна среда за гражданите на Република България и подобряване хуманното отношение към животните;

2.2. Управление и намаляване на популацията от безстопанствени кучета по ефективен начин чрез масова кастрация.

3. СРОК И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Програмата се изпълнява съгласно чл. 40, ал. 3 от ЗЗЖ до приемането на нова програма. Срокът на Програмата се определи до постигането на заложените

показатели в раздел 8. „Мерки по програмата“, т. 8.1. „Мерки за овладяване и контрол на популацията на безстопанствените кучета чрез кастрация“.

4. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

4.1. Обща цел

Програмата има за цел установяване на дългосрочни и ефективни мерки, които ще доведат до овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на страната чрез:

а) прилагане на механизмите за ефективен контрол и намаляване на популацията на безстопанствените кучета на територията на страната, предвидени в българското законодателство;

б) прилагане на механизмите за ефективен контрол на отглеждането, развъждането и търговията с кучета, предвидени в българското законодателство;

в) повишаване културата на отглеждане на домашни кучета и насърчаване на тяхната кастрация и регистрация.

4.2. Задачи

а) Анализиране и набелязване на мерки за отстраняване на причините, водещи до възникване и увеличаване на популацията на безстопанствените кучета на територията на страната;

б) Идентификация, регистрация и въвеждане на данни за кучетата на територията на страната в Интегрираната информационна система на БАБХ;

в) Регистрация на всички обекти за развъждане на кучета, съгласно изискванията на чл. 137 от ЗВД;

г) Регистрация и контрол на всички търговци на кучета (обекти и/или юридически и физически лица);

д) Масова кастрация на безстопанствените кучета;

е) Стимулиране на кастрацията на домашни кучета;

ж) Стимулиране осиновяването на безстопанствени кучета;

з) Повишаване на информираността и отговорността на гражданите при отглеждането на домашни кучета;

и) Засилване на обществения контрол и контрола на държавните органи при работата по овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на страната.

5. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

С прилагането на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България се очакват следните резултати:

5.1. Намаляване на броя на безстопанствените кучета и установяване на траен контрол върху тяхната популация на територията на страната;

5.2. Намаляване на рисковете от разпространението на заболявания, пренасяни от безстопанствените кучета;

5.3. Увеличаване на информираността, отговорността и активността на гражданите при отглеждане на домашни кучета.

6. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата се осъществява в сътрудничество между Министерството на земеделието, храните и горите, Българската агенция по безопасност на храните, Националното сдружение на общините в Република България, Българският ветеринарен съюз, Консултативният съвет в областта на овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните.

7. ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО И ДИНАМИКАТА НА ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

Първоначалната оценка и последващият мониторинг са от ключово значение за успеха на Програмата. Реалната информация за състоянието и динамиката на популацията на безстопанствените кучета позволява да бъдат предприети максимално ефективни мерки и оптимизация на изразходваните ресурси.

За правилна оценка е необходимо да се идентифицират източниците на безстопанствени кучета.

Такива са:

- Свободно скитащи домашни кучета (в тази бройка влизат и кучетата от строителни обекти, стопански дворове, паркинги и т.н.);
- Изоставени от стопаните си кучета;
- Поколения на домашни кучета, резултат на неконтролирано развъждане;

- Поколения на некастрирани безстопанствени кучета.

При започване изпълнението на Националната програма и във връзка с динамиката на популацията, се извършва преброяване на безстопанствените кучета на територията на всяка община в страната.

7.1. Преброяването започва с уведомление от министъра на земеделието, храните и горите до кметовете на общини със заложен в него срок.

7.2. Кметовете на общини издават заповед за извършване на преброяването. Същото се извършва от представители на общината, организации за защита на животните или от други юридически лица, при спазване на принципа за липса на конфликт на интереси по смисъла на чл. 52 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество. В преброяването не могат да се включват участниците в дейностите по Програмата, извършващи кастрация и обработка на кучетата.

7.3. Преброяването се извършва веднъж на всеки две години в периода март-юни или септември-ноември.

7.4. При преброяването се отчита всяко куче, намиращо се на обществено място без видимо присъствие на собственик.

7.5. Преброяването се извършва по методика като задължително се отчита приблизителната възраст, пол, видимото здравословно състояние и наличието или липсата на видима маркировка за извършена кастрация.

Примерна методика за извършване на преброяването на безстопанствените кучета на територията на Република България: За успешното прилагане на методиката на преброяване на безстопанствените кучета е необходимо наличието на определена информация за съответната община: обща дължина на пътната мрежа (в км.) и/или общ брой на жилищните сгради и/или брой на улиците. При липса на достатъчно данни може да бъде използван и само един от изброените критерии, като за най-надежден се счита дължината на пътната мрежа на територията на населеното място. По време на самото преброяване всеки екип обикаля улиците на населеното място и отчита броя на забелязаните животни за изминатото разстояние /брой сгради/ брой улици. Данните се записват и отчитат, като след обобщаването им по формула на принципа на простото линейно уравнение се изчислява общият брой на безстопанствените животни въз основа на общата пътна мрежа /общ брой жилищни сгради/ общ брой на улиците. Пример: Ако дължината на пътната мрежа на територията на съответната община е 100

км, преброени са 75 кучета на изминато разстояние от 75 км, то общия брой на кучетата в населеното място е 100. По същия начин се изчислява и преброяване спрямо общия брой на жилищните сгради или брой на улиците. Допустимата грешка е +/- 10%. За постигане на по-точни резултати се препоръчва покриване на по-голяма територия на населеното място. От значение е преброяването да се извършва при подходящи метеорологични условия, съобразени с етологичните особености на вида.

7.6. След извършване на преброяването се съставя протокол, който се изпраща в съответната община и Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ). Областната дирекция обобщава данните от протоколите и ги изпраща в Българската агенция по безопасност на храните, която изготвя доклад и го публикува на интернет-страницата си. Същият доклад се изпраща в Министерството на земеделието, храните и горите.

Провеждането на социологическо проучване за броя на домашните кучета на територията на Република България се възлага от министъра на земеделието, храните и горите.

8. МЕРКИ ПО ПРОГРАМАТА

Националната програма включва основни мерки, изпълнението на които се постига чрез прилагане на конкретни дейности.

8.1. Мерки за овладяване и контрол на популацията на безстопанствените кучета чрез кастрация

Подходът за овладяване популацията на безстопанствените кучета, заложен в Закона за защита на животните, включва тяхното залавяне, кастрация и връщане по местата на залавянето им, чиято цел е да спре цикличния процес по запълване на освободените места. Кастрирането на кучетата и връщането им по местата, от които са заловени няма да позволи освобождаване на ниши, защото ще са запълнени с животни, които не се възпроизвеждат, т.е. ще се блокира раждаемостта.

Действащото законодателство от своя страна насърчава кастрацията на домашните кучета като техните собственици са освободени от “такса за притежаване на куче”, съгласно разпоредбите на чл. 175, ал. 2, т. 5 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

Програмата въвежда масова кастрация, което включва кастрация на такъв брой животни, който ще доведе до постигане на ниво не по-ниско от 50% кастрирани животни от общата популация на безстопанствените кучета в рамките на първите 12

месеца от изпълнението на Програмата и поддържане на ниво над 70% за следващите години от изпълнението ѝ.

а) Кметовете на общини публикуват на интернет страницата на съответната община обявление за заявяване на участие за извършване на дейностите по залавяне, кастрация, маркиране, ваксинация, обезпаразитяване и връщане по места на обработените безстопанствени кучета.

б) Залавянето на безстопанствените кучета се осъществява от екипи за залавяне на безстопанствените кучета и от доброволци. Всяка община осигурява необходимия брой екипи за залавяне на безстопанствените кучета. При необходимост, може да бъдат използвани екипи от съседна община. Членовете на екипите трябва да са преминали курс по защита и хуманно отношение към животните като се ръководят и контролират от ветеринарен лекар. Акциите по залавяне на кучета се извършват по предварително изготвен и утвърден годишен график, който се предоставя за одобрение на кмета на съответната община и по процедурен план за залавяне и транспортиране на животните. При залавянето на кучето се поставя нашийник с идентификационен номер.

в) За извършване на ветеринарномедицинските дейности, екипите и доброволците предоставят заловените безстопанствените кучета с приемо-предавателен протокол по образец (когато се предоставят от екип по залавяне) или информационен талон № 1 за залавяне, приемане и връщане на безстопанствени кучета по образец (когато се предоставят от доброволец) на амбулаториите. Протоколът/информационния талон се издава в три екземпляра - един за екипа/доброволците, един за амбулаторията и един за съответната община и в него се вписват датата, мястото на залавяне и броя на безстопанствените кучета с опис на идентификационните номера на нашийника, поставен при залавянето. Управителят на амбулаторията предприема незабавни мерки за установяване на данни за наличие или липса на регистрация на кучето. В случай на такава, управителят уведомява собственика на кучето. При невъзможност на собственика за явяване в същия ден, кучето се транспортира до най-близкия приют. При неявяване на собственика в 7-дневен срок от уведомяването, кучето се кастрира, маркира, обезпаразитява, ваксинара срещу бяс и се предоставя на нов собственик. Неосиновените се връщат по местата на залавянето им.

г) Ветеринарномедицинските дейности по Националната програма включват кастрация, маркиране чрез татуиран на едното ухо идентификационен номер или електронен чип и V-образно купиране на другото ухо или друга видима ушна маркировка, обезпаразитяване и ваксинация срещу бяс на безстопанствените кучета.

Управителят на ветеринарномедицинската амбулатория вписва кучетата в регистър и издава ветеринарномедицински паспорт.

д) Ветеринарномедицинските дейности се извършват от ветеринарни лекари, осъществяващи практика в регистрирани ветеринарномедицински заведения, като се осигурява престой от минимум 24 часа за следоперативно възстановяване на кучетата.

е) Ветеринарните лекари удостоверяват извършените ветеринарномедицински дейности чрез водене на дневник по образец с данни за всяко куче – възраст, външни белези, пол, килограми, номер на микрочип и паспорт, дати на кастрация и поставени ваксини, обезпаразитяване, въвеждане във ВетИС и попълнен информационен талон № 2 за кастриране, обезпаразитяване и маркиране на безстопанствено куче по образец. В началото на всеки месец ветеринарните лекари представят на кмета копия от посочените документи и копия от приемо-предавателните протоколи и информационни талони № 1.

ж) След извършване на ветеринарномедицинските дейности, ветеринарният лекар преценява продължителността на следоперативния престой съобразно б. „д“, след което безстопанствените кучета се връщат по местата на тяхното залавяне, като същите предварително се съгласуват с кметовете на общини и/или населени места. Не се допуска връщането на кучетата в дворове на детски ясли и градини, училища, болници и в близост до площадки за игра на деца, автомагистрала и летища, съгласно чл. 48 от Закона за защита на животните.

з) В случаите на чл. 48 от ЗЗЖ или при болни и нуждаещи се от продължително лечение кучета, същите се настаняват във временни приюти. Евтаназия на безстопанствени кучета, настанени във временни приюти, се допуска при условията на чл. 179, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Закона за ветеринарномедицинската дейност след поставяне на диагноза при клиничен преглед и изследвания. При назначаване на евтаназия се съставя индивидуален протокол, който съдържа основанията за прилагането ѝ. Протоколът се подписва от ветеринарния лекар, от управителя на приюта и от трето лице.

и) За върнатите по места кучета, граждани и организации за защита на животните могат да заявят желание за поемане на грижите за тях. В тези случаи те се задължават да подпишат декларация по чл. 47, ал. 3 от Закона за защита на животните и да изпълняват изискванията на чл. 49 и 50 от ЗЗЖ, т. е. да обезпаразитяват на всеки три месеца и да реваксинират срещу бяс върнатите по места кучета, за които поемат грижи и отговорност. Задължават се ежегодно да заверяват паспорта на кучето в общинската

администрация за извършените обезпаразитявания и ваксинации, и да вземат мерки за предотвратяване на агресивното поведение на кучетата към хора или животни. При сигнал за агресивно поведение на куче се извършва проверка от общината с участието на регистрирани/официални ветеринарни лекари. В случай, че сигналът за агресивно поведение на куче е подаден от организации за защита на животните, последните също може да участват в проверката.

При липса на граждани и организации за защита на животните, заявили желание за поемане на грижите за тях, върнатите по места кучета са под контрола и грижите на общината.

8.2. Мерки за подпомагане изграждането на регионални приюти за безстопанствени кучета

Регионален приют е този, който обслужва територията на две или повече съседни общини. Същият осигурява поетапно настаняване за хуманно отглеждане и намиране на постоянен дом на обработени кучета, след обявено доказано блокиране на раждаемостта на територията на цялата страна по смисъла на чл. 55 във връзка с § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за защита на животните. Дейностите в регионалните приюти се осъществяват под постоянното наблюдение на НПО, регистрирани по ЗЮЛНЦ с предмет на дейност защита на животни. Регионални приюти се изграждат в области, на чиято територия няма изградени приюти или изградените такива са с недостатъчен капацитет.

Регионални приюти могат да бъдат изградени и/или стопанисвани от:

- две или повече съседни общини, в рамките на сключено споразумение за сътрудничество, съгласно Глава осма от Закона за местното самоуправление и местната администрация;
- юридически лица с нестопанска цел, с предмет на дейност защита на животните;
- съвместно от община и организация с предмет на дейност защита на животните или община и регистрирана ветеринарномедицинска амбулатория.

Изграждането на регионални приюти се подпомага, когато са изпълнени едновременно следните условия:

- на територията на съответните общини няма изградени общински или частни приюти или са с недостатъчен капацитет;
- на територията на всяка община е извършено най-малко едно преброяване на безстопанствените кучета в рамките на последните 3 години;

Регионални приюти могат да бъдат изградени чрез:

- предоставяне на терени и сгради – държавна и общинска собственост;
- предоставяне на целеви трансфери по бюджетите на общините в рамките на средствата по държавния бюджет за годините на одобрената от Министерския съвет средносрочна бюджетна прогноза. За годините извън нея посочените стойности за изпълнение на целите имат прогнозен характер;
- изготвяне и прилагане на национални механизми за финансиране и подкрепа;
- включване на мерки за кандидатстване по европейските фондове;
- включване в проекти, финансирани от ЕК и по международни програми и проекти;
- изработване на типов проект за изграждане на регионален приют.

Регионалните приюти се изграждат в съответствие с изискванията на глава IV, раздел I на Наредба № 41 от 2008 за изискванията към обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия, към пансиони и приюти за животни и Наредбата по прилагане на Програмата.

а) Блокиране на раждаемостта се констатира, когато:

- кучетата на улицата във фертилна възраст са кастрирани;
- домашните кучета са регистрирани и тяхното развъждане е под контрола на общината;
- за последните две години общините са предоставяли отчети на БАБХ за редовно провеждана профилактика на върнатите по местообитание кучета.

б) Постигнато блокиране на раждаемостта се предлага за обсъждане и се констатира от Консултативния съвет в областта на овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България въз основа на анализ и обобщаване данните от изпълнение на Националната програма във всяка община;

в) Становището на Консултативния съвет се изпраща в БАБХ и на кмета на съответната община за успешно или неуспешно блокиране на раждаемостта.

г) Поетапното изтегляне на кучетата от улицата стартира, когато е обявено блокиране на раждаемостта за цялата територия на страната;

д) Становището за необходимостта от изграждането на регионален приют със съответния капацитет се дава от Консултативния съвет на базата на:

- резултатите, постигнати при изпълнение на дейностите по залавяне, кастрация, маркиране, ваксинация и обезпаразитяване от Програмата;
- резултатите от дейностите по осиновяване;

- ресурса от доброволци в съответния регион.

8.3. Мерки за контрол върху развъдниците, търговците на кучета, пазарите за животни, зоомагазините и собствениците на кучета, отглеждани като компаньони

В Република България има законова забрана за търговия с кучета от нерегистрирани обекти. Въпреки това, на лице е голямо по обем нерегламентирано размножаване, нелегален внос и търговия на кучета. Тази дейност ощетява не само обществото чрез постоянното „захранване“ на популацията от безстопанствени кучета, но и държавата чрез несъбраните данъци. Нерегламентираното развъждане и внос се извършват без надлежния ветеринарномедицински контрол и представляват опасност за здравето на хората и животните на територията на Република България.

Особено голям проблем през последните години е осъществяването на търговия и подаряване на кучета чрез интернет-сайтовете. Тази дейност все повече се разширява, поради липсата на регистрация, което от своя страна лишава компетентните органи от възможността да осъществяват контрол и да налагат санкции. С това се задълбочава ситуацията с нарастване на броя на безстопанствените кучета. Поради тази причина е необходимо активизиране на обществената намеса и повишаване информираността на гражданите за изпълнение на задълженията и контрола в тази област. За ограничаване на подобен тип дейности би спомогнало своевременното уведомяване на Областните дирекции по безопасност на храните, като лицата, които подаряват или придобиват кучета следва да предоставят данни за новия собственик и за самото куче (име, пол, дата на раждане, паспорт, извършени ваксинации, данни за родителите на кучето).

За справяне с проблема е необходимо познаване на действащото законодателство, както и подзаконовата нормативна база в тази област. Основни актове са Закона за ветеринарномедицинската дейност, Закона за защита на животните, Наредба № 41 от 2008 г. за изискванията към обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия, към пансиони и приюти за животни, Наредба № 39 от 2008 г. за условията за отглеждане на животни компаньони, съобразени с техните физиологически и поведенчески особености и други.

а) Право да осъществяват развъждане и търговия на кучета имат лицата, чиито обекти са регистрирани по чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

б) Търговия с кучета се осъществява само в развъдници и зоомагазини регистрирани по реда на чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

в) Контролът върху развъдниците, зоомагазините и пазарите за животни се извършва съгласно чл. 59, ал. 1 от ЗЗЖ и чл. 7, ал. 1 от ЗВД.

За активизиране на обществеността във връзка с овладяване популацията на безстопанствени кучета се извършват информационни кампании, организирани от съответната община. Същите целят задълбочено запознаване с проблема, с действащата нормативна база и насърчаване на гражданската активност. Само чрез намеса от страна на обществото могат да се постигнат добри резултати. Информираността ще спомогне гражданите да регистрират своите домашни кучета, да предпочетат тяхната кастрация, да не извършват нерегламентирана търговия, при подаряване да уведомяват компетентните органи, за да могат да осъществят контрол. Следва да се засили обществената намеса, като всеки гражданин, който забележи нарушение и неспазване на изискванията да сигнализира своевременно държавните органи, които да осъществят своите правомощия и да предприемат необходимите мерки. Чрез засилване на контрола в тази област, чрез адекватни мерки и налагане на санкции могат да се постигнат задоволителни резултати за справяне с проблема.

9. ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЪКОВОДСТВО, КООРДИНАЦИЯ, КОНТРОЛ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

9.1. Ръководство:

а) Министърът на земеделието, храните и горите ръководи прилагането на мерките и дейностите по Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България;

б) Кметовете на общини ръководят изпълнението на програмите и плановете по чл. 40, ал. 3 от Закона за защита на животните.

9.2. Координация:

а) На местно ниво: Осъществява се чрез взаимодействие между кметовете на общини, Областните дирекции по безопасност на храните, областните колегии към Българския ветеринарен съюз и организациите за защита на животните.

б) На национално ниво: Осъществява се чрез взаимодействие между Министерството на земеделието, храните и горите, Българската агенция по безопасност на храните, Министерство на здравеопазването, Национално сдружение на общините в Република България, Български ветеринарен съюз и организации за защита на животните.

9.3. Контрол по изпълнението:

Контролът по изпълнение на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и общинските програмите и плановете по чл. 40 ал. 3 от ЗЗЖ се осъществява от министъра на земеделието, храните и горите чрез Българската агенция по безопасност на храните.

9.4. Консултативен орган: Консултативен съвет в областта на овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България.

Като постоянен консултативен орган към министъра на земеделието, храните и горите се създава Консултативен съвет в областта на овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България. Съветът се създава със заповед на министъра на земеделието, храните и горите, като в състава му се включват представители на Министерството на земеделието, храните и горите, Българска агенция по безопасност на храните, Център за оценка на риска по хранителната верига, Български ветеринарен съюз, Национално сдружение на общините в Република България и организации за защита на животните, заявили писмено желание до министъра за участие.

Консултативният съвет подпомага осъществяването на държавната политика, свързана с прилагането и изпълнението на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България, участва в обсъждането и изготвянето на законови и подзаконови нормативни актове, съдейства на органите на местното самоуправление при изпълнението на Националната програма и общинските програми, разработва стратегии и дава становища относно защитата и опазването на безстопанствените животни. Същият анализира ефективността от прилагането на Програмата, както и на общинските програми и плановете за действие и дава предложения за корективни мерки и коригиращи действия по т. 13., разглежда въпроси, свързани с координацията и комуникацията при изпълнение на изискванията в областта на овладяване на популацията на безстопанствените кучета на местно и на национално ниво. Консултативният съвет изготвя становище за постигнато блокиране на раждаемостта и поетапно настаняване на безстопанствените кучета в приюти, както и разработва процедури във връзка с изпълнението на дейностите по Националната програма.

Съветът приема Вътрешни правила за устройството и дейността си, които се одобряват със заповед на министъра на земеделието, храните и горите. С тях се урежда съставът, структурата, функциите и организацията на дейността.

10. ИЗИСКВАНИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПРОГРАМАТА, ДОКЛАДВАНЕ И ОТЧЕТНОСТ, УВЕДОМЯВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

10.1. Управление и оценка на Програмата:

а) Изпълнението на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България се управлява от министъра на земеделието, храните и горите.

б) Изпълнението на общинските програми и плановете за действие по чл. 40, ал. 3 от Закона за защита на животните се управляват от кметовете на общини.

Оценката за изпълнение на Националната програма се извършва на базата на осъществяването на мерките и постигането на заложените задачи чрез проследяване на стойностите на заложените индикатори за изпълнение. Оценката се реализира с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението на Програмата.

Управлението включва наблюдение на изпълнението на заложените цели и задачи в Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни звена. В процеса на наблюдение се допуска участието на организации за защита на животните, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Оценката и наблюдението са важен елемент, който дава възможност да се анализират постигнатите резултати и възможностите за тяхното подобряване, както и предприемане на коригиращи действия.

10.2. Докладване и отчетност:

а) Кметовете на общини, ежегодно до 1 март внасят отчет за изпълнението на Програмата до изпълнителния директор на Българската агенция по безопасност на храните, чрез съответната Областна дирекция по безопасност на храните. Отчетът включва информация за изпълнението на целите и задачите, очакваните резултати, мерките за финансиране, анализ на постигната ефективност и може да съдържа препоръки за подобряване изпълнението на Националната програма;

б) Изпълнителният директор на Българската агенция по безопасност на храните ежегодно до 1 април внася отчет за изпълнение на общинските програми до министъра на земеделието, храните и горите.

в) Министърът на земеделието, храните и горите ежегодно до 30 април внася за приемане от Министерския съвет отчет за изпълнението на Националната програма.

10.3. Уведомяване на обществеността:

а) Приетите общински програми и планове по чл. 40, ал. 3 от Закона за защита на животните се публикуват на интернет страница на съответната община в срок от 14 дни от тяхното приемане. При всяко изменение и допълнение, информацията следва да се актуализира.

б) Отчетите по чл. 40. ал. 4 от Закона за защита на животните се публикуват на интернет страницата на съответната община.

в) Отчетът за изпълнение на общинските програми, изготвен от Българската агенция по безопасност на храните, се публикува на интернет страницата на Агенцията.

г) Отчетът по чл. 40, ал. 5 от Закона за защита на животните се публикува на интернет страницата на Министерството на земеделието, храните и горите, Министерския съвет и прессъобщение в медиите.

11. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

С прилагането на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България се очакват следните резултати:

11.1. Намаляване на броя на безстопанствените кучета и установяване на траен контрол върху тяхната популация на територията на страната;

11.2. Намаляване на рисковете от разпространението на заболявания, пренасяни от безстопанствените кучета;

11.3. Увеличаване на информираността, отговорността и активността на гражданите при отглеждане на домашни кучета.

12. МОНИТОРИНГ НА СРЕДАТА ЧРЕЗ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Мониторингът за изпълнение на Националната програма се извършва от министъра на земеделието, храните и горите веднъж на три години. Той се основава на база годишните отчети на кметовете на общини за изпълнението на Програмата, като задължително се отчитат следните индикатори:

12.1. Брой на безстопанствени кучета:

- заловени;
- маркирани;
- кастрирани;
- ваксинирани;

- обезпаразитени;
- настанени в приюти;
- върнати по места (под надзор на лица, организации за защита на животните или община);
- осиновени;
- евтаназирани;
- умрели.

12.2. Брой на домашни кучета:

- регистрирани;
- кастрирани.

12.3. Брой извършени проверки, както и:

- подадени сигнали, молби и жалби;
- констатирани нарушения;
- дадени предписания;
- съставени актове за установяване на административни нарушения и наказателни постановления.

В резултат на извършения мониторинг, министърът на земеделието, храните и горите изготвя доклад, който се публикува на интернет страницата на Министерството.

13. КОРИГИРАЩИ ДЕЙСТВИЯ ПРИ КОНСТАТИРАНЕ НА НЕСЪОТВЕТСТВИЯ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

13.1. Настоящата Национална програма въвежда единен подход за овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на цялата страна. Всяка община следва да изготви своя програма и план за действие, които се приемат в изпълнение на Националната програма. В случай, че се констатира несъответствие на общинските програми с Националната програма, следва да се предприемат коригиращи действия.

13.2. Коригиращи действия се прилагат и при установяване на неизпълнение на въведени мерки в общинските програми, които кореспондират с националните изисквания.

Предприемането на коригиращи действия възниква с откриването на свързан с изпълнението на Програмата проблем и включва вземане на мерки за отстраняване и предотвратяване на повторно проявление.

13.3. Прилагането на коригиращите действия включва:

- установяване на несъответствие;
- анализ на причините за несъответствието;
- предложение за коригиращо действие;
- решение за предприемане на коригиращо действие;
- определяне на коригиращо действие;
- предприемане на коригиращото действие;
- оценка ефективността на предприетото действие.

В зависимост от несъответствията, които могат да възникнат на местно или национално ниво коригиращи действия могат да се предприемат от министърът на земеделието, храните и горите, изпълнителният директор на Българската агенция по безопасност на храните, включително директорите на съответните Областни дирекции по безопасност на храните и кметовете на общини.

14. ДРУГИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ

14.1. Във връзка с овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България се насърчава провеждането на информационни кампании, организирани от общини, областни дирекции по безопасност на храните, областните колегии към БВС и неправителствените организации за защита на животните.

Кампаниите включват програми, включително за разясняване на обществеността за ползата от мерките по Програмата и нейното прилагане, рисковете и предпазването от зоонози, в т. ч. ехинококоза; насърчаване на кастрацията и регистрацията на домашните кучета; ползата от кастрацията и връщането по места на безстопанствените животни, като се запълват градските ниши с кучета, които са ваксинирани и не се възпроизвеждат; осиновяването на безстопанствени кучета; повишаване на културата на отглеждане на домашни кучета; набиране на доброволци, които да подпомагат ежедневните грижи за кучетата и други дейности в приютите; набиране на средства за лечение на болни кучета. Информационните кампании се извършват чрез разпространение на дигитални, брошури, видео клипове, публикуване на информация в печатни и електронни медии.

14.2. Управителите на приюти също организират различни кампании, популяризиращи проблема и активизиращи обществеността за намиране на постоянен дом на безстопанствените кучета.

14.3. Всеки приют следва да предприеме мерки за информиране на гражданите за безстопанствените кучета, които се предлагат за отглеждане, в т. ч. поддържане на актуална интернет страница, публикации в медиите, организиране на събития с участие на животни от приюти и други.